



УДК 159.9

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-443-453](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-443-453)

**Нагорна Наталія Володимирівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 65000, м. Одеса, вул. Дворянська 2, тел.; (048) 723 5254, <http://orcid.org/0000-0003-4286-1493>

**Марчук Ірина Петрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Національний університет «Одеська юридична академія», 65009, м. Одеса, вул. Академічна 2, тел.; (048) 723 54 546, <https://orcid.org/0000-0002-7278-8664>

## РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

**Анотація.** В статті проаналізовано роль мотивації здобувачів вищої освіти під час професійної підготовки; сучасні зарубіжні теорії мотивації; підходи науковців до аналізу розвитку внутрішньої мотивації, феномени розвитку внутрішньої мотивації; соціально-психологічна теорія з мотивації під час освітнього процесу.

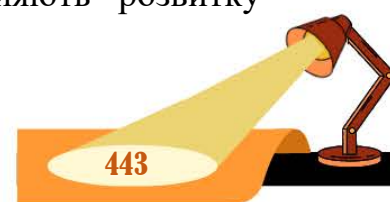
Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні і аналізу мотивації здобувачів вищої освіти під час професійної підготовки.

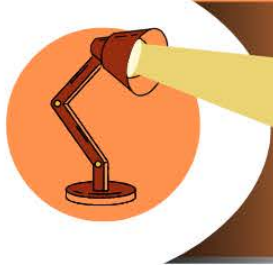
Розкрито поняття мотивація, виявлено порівняльна характеристика внутрішньої та зовнішньої мотивації. Виявлено чинники зниження рівня внутрішньої мотивації

За аналізом теоретичних джерел доведено, що мотивація до навчання розглядається, по-перше, як передумова й умова навчання, а по-друге, як результат навчальної діяльності.

Охарактеризовано первинну мотивацію у відчутті власної ефективності, у переживанні себе джерелом навколишніх змін. Доведено, що всі зовнішні вимоги до поведінки знижують відчуття самодетермінації. Виявлено три рівні розвитку внутрішньої мотивації: ситуативний, ситуативно-ціннісний та суб'єктно-ціннісний.

Рекомендовано шляхи підвищення мотивації здобувачів вищої освіти під час професійної підготовки, такі як: педагогічна майстерність викладача і його ставлення до здобувачів як до соціально зрілих особистостей може сформувати стійкий інтерес до предмету і створити умови для формування мотивації; застосування навчальних технологій, які сприяють розвитку





навичок самостійного мислення, вміння викладати свої думки в письмовій та усній формі, оволодіння методологією творчого підходу до вирішення завдань.

В умовах інтенсивного розвитку інноваційних процесів у всіх сферах життя нашої країни зростає роль освіти, інтелектуальної праці. У зв'язку з цим в останні роки все частіше піднімається питання про застосування нових технологій в процесі професійної підготовки; особливу роль у формуванні мотивації грають новизна одержуваної інформації.

**Ключові слова:** мотивація, внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, самодетермінація, автономність, глобалізація.

**Nataliia Nahorna**, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Pedagogical Education and Social Rehabilitation, Faculty of Psychology and Social Work of Odessa I. I. Mechnikov National University, 65000, Odessa, st. Dvoryanska 2, phone: (048) 723 5254, e-mail: natasha130@onu.edu.ua, <http://orcid.org/0000-0003-4286-1493>

**Iryna Marchuk**, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Foreign Languages, National University "Odessa Law Academy", 65009, Odessa, st. Academic 2, phone: (048) 723 5456, e-mail: imarchuk6@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7278-8664>

## THE ROLE OF MOTIVATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS DURING PROFESSIONAL TRAINING

**Abstract.** The article analyzes the role of motivation of higher education students during professional training; modern foreign theories of motivation; approaches of scientists to the analysis of the development of intrinsic motivation, phenomena of intrinsic motivation development; socio-psychological theory of motivation during the educational process.

The purpose of the article is to theoretically substantiate and analyze the motivation of higher education students during professional training.

The concept of motivation is defined, the comparative characteristics of intrinsic and extrinsic motivation are revealed. The factors that reduce the level of intrinsic motivation are identified.

Based on the analysis of theoretical sources, it is proved that motivation to learn is considered, firstly, as a prerequisite and condition for learning, and secondly, as a result of learning activities.

The primary motivation is characterized in the sense of self-efficacy, in the experience of being a source of environmental changes. It is proved that all external requirements for behavior reduce the sense of self-determination. Three levels of development of intrinsic motivation are identified: situational, situational-value and subjective-value.





Ways to increase the motivation of higher education students during professional training are recommended, such as: the pedagogical skills of the teacher and his/her attitude to students as socially mature individuals can form a lasting interest in the subject and create conditions for the formation of motivation; the use of educational technologies that promote the development of independent thinking skills, the ability to express their thoughts in written and oral form; mastering the methodology of creative approach to problem solving.

In the context of intensive development of innovative processes in all spheres of life in our country, the role of education and intellectual work is growing. In this regard, in recent years, the question of the use of new technologies in the process of professional training has been raised; a special role in the formation of motivation is played by the novelty of the information received.

**Keywords:** motivation, intrinsic motivation, extrinsic motivation, self-determination, autonomy, globalization.

**Постановка проблеми.** Глобалізаційний аспект, в свою чергу – це процес індивідуалізації навчальних планів за допомогою вивченого раніше попиту, щодо певного типу фахівців з врахуванням вимог глобальних ринків праці.

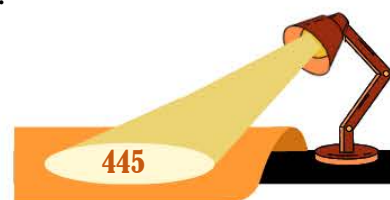
На сьогодні дані процеси прямо стосуються функціонування та розвитку університетів, так як це робить досить актуальним завдання постійного поширення нашої національної культури, змушує стандартизувати навчання і, як не дивно, значно звужує можливості бюджетів країни, що знаходиться в прямій залежності від лівової частини фінансування вищої освіти. На заклади вищої освіти покладено основне завдання – адаптація до вимог глобалізаційної епохи.

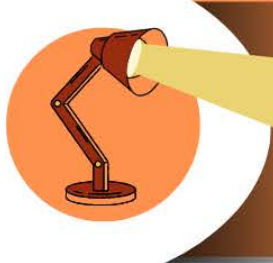
Варто підкреслити, що сучасний, конкурентоспроможний університет повинен постійно враховувати сучасні зміни суспільства стосовно культурного та наукового технічного розвитку, задля того, щоб мати можливість знайти себе в реаліях сьогодення.

Одним із стратегічних завдань вищої освіти, згідно з Програмою розвитку освіти в Україні на XXI століття, є досягнення якісно нового рівня мобільності та професійно-практичної підготовки фахівців. Сучасний спеціаліст високого рівня зобов'язаний постійно вдосконалювати свої знання, уміння та навички в умовах стрімкого науково-технічного прогресу.

Тому на сьогодні постала проблема вмотивування майбутніх фахівців під час професійної підготовки.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Для вивчення нашої проблеми використовували теоретичний аналіз та психолого-педагогічні джерела. Вивченням мотивації людини займалися Д. Макклелланд, Д. Аткинсон, Г. Хекхаузен, Г. Келлі, Ю. Роттер, К. Роджерс, Р. Мей та інші.





Питання мотивації навчальної діяльності є предметом педагогічних і психологічних наукових досліджень, які ведуться здебільшого у двох основних напрямках. Науковці виокремлюють два типи стратегій дослідження мотивації: вивчення впливу мотивації на діяльність, зміна діяльності в залежності від актуалізації у здобувачів ЗВО різних мотивів; вивчення впливу діяльності на становлення мотиваційної сфери. За аналізом теоретичних джерел можна зробити висновок про те, що мотивація до навчання розглядається, по-перше, як передумова й умова навчання, а по-друге, як результат навчальної діяльності.

**Мета статті** - теоретично обґрунтувати і проаналізувати мотивацію здобувачів вищої освіти під час професійної підготовки.

**Виклад основного матеріалу.** Внутрішня мотивація тривалий час є об'єктом психологічних досліджень. Основні напрямки досліджень у цій сфері було започатковано Е. Дісі на початку 70-х років [2]. На сьогодні ці напрямки оформилися у такі 4 групи теорій:

- «теорія когнітивної оцінки (в її рамках проводяться дослідження впливу результатів когнітивної оцінки зовнішніх і внутрішніх факторів на формування внутрішньої та зовнішньої мотивації»); [2]

- «теорія організмичної інтеграції (дослідження, проведені на базі цієї теорії, стосуються впливу на розвиток внутрішньої та зовнішньої мотивації процесу інтерналізації зовнішніх стимулів)»; [2]

- «теорія каузальної орієнтації (в цю теорію оформилося уявлення про внутрішню мотивацію як особистісну рису, що зафіксовано у понятті «каузальної орієнтації» – надання переваги зовнішнім чи внутрішнім стимулам при здійсненні діяльності)»; [2]

- «теорія базових потреб (виникла внаслідок розширення предметного поля досліджень, і стосується вивчення впливу задоволення «базових психологічних потреб» на психологічний добробут особистості)» [2].

Як зазначають Е. Дісі та Р. Раян: «в руслі теорії самодетермінації уло проведено велику кількість емпіричних досліджень та зроблено серйозні теоретичні узагальнення, що дало змогу відкрити багато нових психологічних закономірностей та відкриттів». [2]

Зокрема, виявлено, що зниження рівня внутрішньої мотивації часто спричинене винагородами за роботу; похвала, зворотній зв'язок, ситуація змагання та інші зовнішні чинники мають функціональний вплив на мотивацію та якість виконання робіт у навчальній, професійній, спортивній та клінічній сферах; існує диференціація типів інтерналізації зовнішніх регуляторів поведінки; розмежовано поняття «автономності», та «незалежності», у генетичному та культурному контекстах; виявлено фактори, що впливають на психологічне здоров'я особистості; встановлено шкідливість матеріальних та інших «зовнішніх», життєвих цілей на психологічних добробут особистості;





виявлено позитивний вплив на розвиток особистості підтримки батьками дитячої автономії та негативний вплив контролю; вивчено внесок підтримки автономності та почуття компетентності у формування близьких міжособистісних стосунків».

Дослідники Е. Дісі та Р. Раян як внутрішньо мотивовану визначають поведінку, яка: «повністю впливає із інтересів особистості, не потребує віддалених вигід, однак, для своєї підтримки вимагає задоволення базових психологічних потреб у самодетермінованості, компетентності та близьких стосунках» [3, с. 133]. Сама ж внутрішня мотивація є базовою і виконує психологічну функцію особистісного росту, яка діє протягом усього життя людини (lifelong) [3, с. 132].

Внутрішня мотивація має як ситуативні, так і диспозиційні компоненти. Задоволення чи незадоволення базових психолого-педагогічних потреб визначається об'єктивними умовами діяльності, які завжди відображуються особистістю у дзеркалі власної (суб'єктивної) когнітивної оцінки оточуючої дійсності.

Крім того, автори розвиваючи ідеї Р. де Чармса, вводять поняття: «каузальної орієнтації як надання переваги у регуляції власної діяльності зовнішнім стимулам чи внутрішнім спонуканням» [3, с. 132].

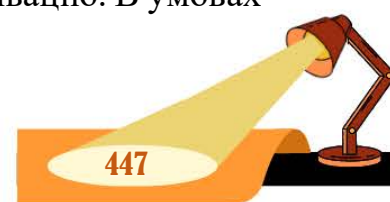
У зв'язку з цим окремою проблемою, яка розглядається, зокрема, і в нашій роботі, є розвиток внутрішньої мотивації як диспозиційної характеристики особистості, який, вочевидь, має свої закономірності, етапність та специфіку.

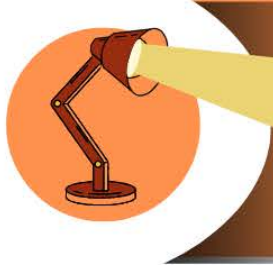
Розглянемо підходи Р. де Чармса та інших науковців до аналізу розвитку внутрішньої мотивації здобувачів закладаів вищої освіти

Одним із перших дослідників, який звернув увагу на генезу диспозиційного компоненту внутрішньої мотивації, був Р. де Чармс.

Він вбачав первинну мотивацію у відчутті власної ефективності, у переживанні себе джерелом навколишніх змін. Всі зовнішні вимоги до поведінки знижують відчуття самодетермінації. Здобувач намагається протистояти цим вимогам, і якщо це йому це вдається, – він відчуває себе самостійним, самодетермінованим, отримує задоволення від діяльності, і, як наслідок, формується внутрішня мотивація цієї діяльності.

Якщо здобувачу вищої освіти не вдається проявити свою суб'єктність, якщо він відчуває себе підкореним зовнішнім вимогам, її діяльність втрачає свою цінність, але продовжується – тоді ця діяльність стає мотивованою зовнішньо. Відповідно, у випадку перманентного перебування людини в умовах зовнішнього контролю і тиску у неї може бути сформована стабільна особистісна характеристика. Таку людину Р. де Чармс називає «пішаком». «Людина-пішак» нездатна в майбутньому до самостійної діяльності, їй недоступні переживання, що супроводжують внутрішню мотивацію. В умовах





самодетермінованості вона губиться, переживає стан фрустрації і вимагає зовнішніх вказівок.

Окремих аспектів розвитку внутрішньої мотивації торкається М. Чікзентміхалі у роботах, присвячених «поток». «Потік» – це особливе цілісне та радісне відчуття активності; повного (розумового та фізичного) занурення у діяльність; повної концентрації уваги, думок, почуттів на справі; повного підкорення вимогам, що йдуть від самої діяльності; відсутності тривоги з приводу можливої невдачі або помилки; відчуття суб'єктивної зупинки часу; втрата звичного чіткого усвідомлення себе і свого оточення, розчинення у справі. «Потік» у розумінні М. Чікзентміхалі – епіфеноменальні відчуття, що супроводжують внутрішньо мотивовану діяльність. Як зазначає сам дослідник, досвід «поток» сприяє виникненню у людини бажання повтору, і тим самим, спонукає до розвитку диспозиційних компонентів внутрішньої мотивації.

За результатами досліджень, Е. Дісі та Р. Раян вказують, що у здобувачів внутрішня мотивація проявляється у формі дослідницької поведінки [30]. Така ж ситуація зберігається надалі у більшості сфер життя: задоволення базових психологічних потреб призводить до зростання внутрішньої мотивації діяльності. Одним зі шляхів розвитку внутрішньої мотивації є процес інтерналізації, який автори визначають як «активний, природний процес, в ході якого особистість намагається трансформувати соціальні норми та вимоги у особистісні цінності» [30, с. 236]. Інтерналізація допомагає людині асимілювати зовнішні регулятори її поведінки так, щоб вона могла відчувати себе самодетермінованою. Внутрішня та зовнішня мотивація є не простою дихотомією, а скоріше континуумом, заповненим різними способами регуляції поведінки, які формуються внаслідок інтерналізації.

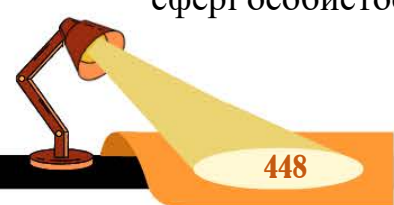
Виділяються такі типи регуляції: зовнішня, ідентифікована, інтегрована та внутрішня.

Найближчою до внутрішньої мотивації є інтегрована регуляція, а повним її відповідником – внутрішня регуляція.

Найближчою до зовнішньої мотивації є зовнішня регуляція поведінки. Людина від народження здатна змінювати типи регуляції поведінки від виключно зовнішнього до інтегрованого, тим самим розвиваючись у континуумі зовнішньої та внутрішньої мотивації.

За нашим дослідженням ключовим моментом руху від зовнішнього до внутрішнього, є внутрішньо-мотиваційні цінності, які інтерналізуються особистістю на різних рівнях, залежно від типу регуляції поведінки.

Таким чином, для повноти розуміння внутрішніх механізмів розвитку мотивації необхідно глибше зрозуміти процеси, які відбуваються у ціннісній сфері особистості.





Дослідник В. Климчук виявив три рівні розвитку внутрішньої мотивації: «ситуативний, ситуативно-ціннісний та суб'єктно-ціннісний».

На ситуативному рівні внутрішня мотивація з'являється внаслідок задоволення в діяльності базових психологічних потреб, що визначається структурою та особливостями самої діяльності.

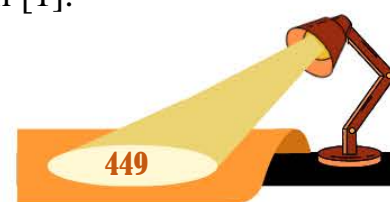
Як приклад, здобувач змушений писати наукову роботу. По ходу її написання він розуміє, що в нього виходить (почуття компетентності), що він сам може визначати темп і зміст своєї роботи (почуття самодетермінованості), що його підтримують і допомагають (почуття зв'язаності з іншими людьми, близькі стосунки). Внаслідок цих особливостей діяльності у здобувача значно підвищується ймовірність появи внутрішньої мотивації. На ситуативно-ціннісному рівні вплив умов діяльності вже не є таким однозначним.

Внутрішня мотивація з'являється лише у ситуації виконання значимої, цінної діяльності. І навіть якщо у цій діяльності задовольняються не всі базові потреби, внутрішня мотивація буде присутньою. Так, для здобувача написання наукової роботи може бути чимось цінним (чи обраною значимою темою, чи появою дослідницького інтересу тощо). І тому, навіть якщо під час її написання частково фруструється потреба у компетентності, викладач в чомусь обмежує і блокує самостійність, відсутні значимі стосунки з колегами – внутрішня мотивація зберігається.

Суб'єктно-ціннісний рівень пов'язаний із набуттям ціннісного статусу не окремою діяльністю, а самими базовими психолого-педагогічними потребами. В цьому випадку діяльність переломлюється особистістю через призму ціннісної сфери особливим чином: людина в ситуації виконання будь-якої, навіть найнуднішої і найрутиннішої діяльності, буде шукати способи реалізації власних цінностей, цим самим врешті-решт переводячи діяльність у статус внутрішньо мотивованої.

Як приклад, здобувач, який змушений писати наукову роботу на тему, яка його не цікавить у викладача, який йому не імпонує. Якщо він перебуватиме на рівні ситуативному чи ситуативно-ціннісному, він зробить цю роботу абияк і буде щасливий з того, що спекався її. Якщо ж мотивація вже доросла до суб'єктно-ціннісного рівня, то здобувач обов'язково знайде в роботі можливості для відчуття своєї компетентності (виявить цікаві аспекти теми, розбереться у складнощах теорії), самодетермінованим (відстоїть право на власну теоретичну модель, на самостійний підбір метод дослідження) та зв'язаним з колегами (знайде тих, хто ще цікавиться цією темою, виявить, що викладач не такий вже й нецікавий тощо).

Розвиток внутрішньої мотивації в рамках моделі В. Климчука полягає у поступовому переході від ситуативного до суб'єктно-ціннісного рівня. Рух по цих рівнях забезпечується досвідом внутрішньо мотивованої поведінки і переходом набутих поведінкових стратегій до ціннісної сфери [1].





Процес такого розвитку супроводжується рядом феноменів, які мають відношення переважно до змін у ціннісній сфері особистості.

У результаті узагальнення результатів проведених досліджень В. Климчуком було виявлено ряд феноменів.

Більш високі рівні розвитку внутрішньої мотивації властиві творчим особистостям, які мають високі досягнення у діяльності. Вочевидь, творчі та обдаровані люди мають досвід внутрішньо мотивованої діяльності, який може генералізуватися на інші життєві сфери. Разом з тим, досліджувані із низькими показниками творчості, обдарованості та активності були властиві або найнижчий рівень внутрішньої мотивації, або зовнішня мотивація.

Феномен мотиваційного зараження проявляється в ситуації взаємодії людей з різними мотиваційними системами [1]. Мотиваційне зараження визначено нами як перехід внутрішньої чи зовнішньої мотивації від одного суб'єкта діяльності до іншого. Механізмом мотиваційного зараження є трансляція мотиваційних стратегій (способів, методів, тактик мотивування інших людей). Очевидно, що самі мотиваційні стратегії визначаються імпліцитними теоріями мотивації, які у свою чергу корелюють із власною мотивацією особистості.

Феномен змін у значимому оточенні. В ході розвитку внутрішньої мотивації відслідковується поступове зниження значимості осіб, які асоціюються із опікою, підтримкою, емоційними стосунками. Водночас зростає значимість осіб, що сприяють розвитку самодетермінованості. Так, у здобувачів з низьким рівнем внутрішньої мотивації найбільшу значимість мають керівники, які асоціюються зі сферою міжособистісних стосунків (любов до здобувачів, дружелюбність, контактність, відвертість, привітність, поступливість, щирість, співчутливість, ніжність).

Для здобувачів із вищими рівнями внутрішньої мотивації значимості набувають керівники та однокласники, які наділяються такими цінностями як пошук, рух, досягнення, мудрість, креативність, вимогливість, внутрішня мотивація, самореалізація, талант, продуктивність, самостійність, наполегливість у роботі, ентузіазм тощо.

Латентний період у розвитку внутрішньої мотивації було виявлено у ході апробації авторського тренінгу В. Климчука внутрішньої мотивації.

Результати кількох діагностичних зрізів, проведених після тренінгового впливу, показали, що зміни у мотиваційній сфері настають не одразу – ознаки внутрішньо мотивованої поведінки у досліджуваних з'явилися через кілька місяців.

Цей період було названо латентним, і його наявність пояснюється тим, що розвивальні інтервенції, які здійснювалися під час тренінгу – це зовнішні впливи, що можуть переходити у внутрішній план лише через досвід внутрішньо мотивованої поведінки. А для цього необхідний час – особистість







має інтеріоризувати нові цінності та стратегії поведінки, інтегрувати їх зі своїм життєвим досвідом, вплести їх у свою картину світу, використовуючи їх у реальному нетренінговому житті.

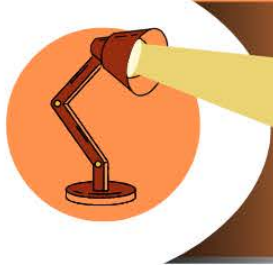
Феномен діяльнісно-моральних зсувів стосується змістових змін у ціннісно-мотиваційній сфері особистості, які відбуваються у ході розвитку внутрішньої мотивації. На найнижчому рівні її розвитку ціннісно-мотиваційна сфера наповнена переважно моральними цінностями, які пов'язані із сферою міжособистісних стосунків (дружелюбність, скромність, доброта, веселість, відхідливість тощо) і в той же час не пов'язані із жодною діяльністю, якою володіє особистість. При переході на вищі рівні – з'являються діяльнісні цінності (відповідальність, працелюбність, цілеспрямованість, активність, розум, тощо).

Феномен гармонізації ціннісно-мотиваційної сфери полягає у зникненні конфліктних цінностей. Так, на нижчому рівні (ситуативному) у ціннісно-мотиваційній сфері присутні окремі цінності (і навіть їх групи), що стоять у опозиції до домінуючих цінностей, і відповідно, вносять у цю сферу конфлікт. Наприклад, у індивідуальній ціннісній сфері досліджуваного цінність «взаємодопомога» може протистояти цінності «вимогливість»; «життєрадісність» конфліктувати із «відповідальністю» тощо. Тим самим формується ціннісний конфлікт, який здатен розколоти ціннісну сферу особистості, і відповідно, її життєвий світ, поведінку, емоції (глибокий аналіз ціннісних криз та конфліктів дає у своїй роботі О. Л. Музика). У тих же досліджуваних, які перебували на вищих рівнях розвитку внутрішньої мотивації, не було виявлено конфліктних цінностей. Факторні моделі їх ціннісних сфер були уніполярними, без жодної ціннісної опозиції чи протистояння.

Остання частина теорії Гарднера – це розширена модель Тремблея – Гарднера. Тремблей і Гарднер запропонували розширений варіант соціально-освітньої моделі, в якій є нові елементи з теорії очікувань, цінностей та теорії постановки цілей. Новизною цієї моделі є наявність трьох проміжних змінних між ставленням і поведінкою: особливостями постановки мети, валентністю та самоефективністю. Отже, модель поєднує в собі раніше соціально обґрунтовану модель Гарднера та сучасні когнітивні мотиваційні теорії.

**Висновки.** Дослідивши аспекти, котрі мотивуватимуть майбутніх фахівців до активної діяльності під час професійної підготовки нами були сформовані наступні висновки: педагогічна майстерність викладача і його ставлення до здобувачів як до соціально зрілих особистостей може сформувати стійкий інтерес до предмету і створити умови для формування мотивації; застосування навчальних технологій, які сприяють розвитку навичок самостійного мислення, вміння викладати свої думки в письмовій та усній формі, оволодіння методологією творчого підходу до вирішення завдань; в умовах інтенсивного розвитку інноваційних процесів у всіх сферах





життя нашої країни зростає роль освіти, інтелектуальної праці. У зв'язку з цим в останні роки все частіше піднімається питання про застосування нових технологій в процесі професійної підготовки; особливу роль у формуванні мотивації грають новизна одержуваної інформації. Наявність елементів пошукової діяльності, пізнавальних мотивів і емоційний стан здобувачів забезпечують вихід з навчальної діяльності в самоосвітню і творчу.

**Література:**

1. Бурмас Н. І. Дослідження навчальної мотивації у студентів першого курсу тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського: *Медична освіта* № 4, 2016. С 31-33.

<https://core.ac.uk/download/pdf/276622274.pdf>

2. Кожин Н. О. Шляхи і засоби підвищення мотивації студентів природничих спеціальностей до вивчення англійської мови професійного спрямування: дипломна робота магістра. Одеса, 2018. 88 с.

<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/28722?locale>

3. Мотивація навчальної діяльності студентів: монографія / О. Васюк та ін. Київ : Компринт, 2018. 188 с.

4. Піменова О. Мотивація до навчання студентів в умовах воєнного стану. Луцький національний технічний університет. *Габітус. Вун. 46* : Луцьк, 2023. С. 36-39

<http://habitus.od.ua/journals/2023/47-2023/5.pdf>

5. Marchuk I. The issue of a lecturer's self-management in the virtual space socialization. Abstracts Collection of the International Scientific and Practical Conference "Image of Ukraine: Social Political Representations and Linguistic Reflection of Military Realities in foreign and inner media". Odesa, ONU. June 15-16, 2023. Pp. 146-148.

[https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/news/podii/imidzh\\_ukrainy\\_06-11\\_Print.pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/news/podii/imidzh_ukrainy_06-11_Print.pdf)

6. Marchuk I. The issue of intercultural education in the context of academic environment. Scientific Collection «InterConf», (62): with the Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century». Ottawa, Canada. June 18-19. 2021. Pp.115-117.

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/1354>

7. Нагорна Н. В. Готовність майбутнього фахівця до інформаційно-управлінської діяльності в сфері освіти. Проблеми та перспективи розвитку науки, освіти і технологій в ХХІ столітті: зб. тез доп. Міжнар. наук.-пр. конф. Ізмаїл, 27 січня 2023 р.: у 3 ч. Ізмаїл: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С 26-27.

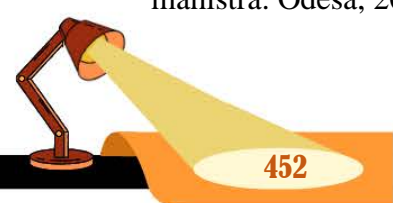
<http://www.economics.in.ua/2023/02/27-1-3.html> (дата звернення: 22.02.2024).

8. Нагорна Н. В. Стратегічне планування в освітньому менеджменті. Актуальні проблеми управління освітою і навчальними закладами: зб. наук. пр. / Електронне видання; за заг. ред. В. Ф. Русакова, І. М. Зарішняк. Вип. 4. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. С.95-99. <https://japuoinz.donnu.edu.ua/article/view/11230> (дата звернення: 22.02.2024).

**References:**

1. Burmas N. I. Doslidzhennia navchalnoi motyvatsii u studentiv pershoho kursu ternopil'skoho derzhavnoho medychnoho universytetu imeni I. Ya. Horbachevskoho : *Medychna osvita* № 4, 2016. S 31-33. <https://core.ac.uk/download/pdf/276622274.pdf>

2. Kozhyn N. O. Shliakhy i zasoby pidvyshchennia motyvatsii studentiv pryrodnychkykh spetsialnostei do vyvchennia anhliiskoi movy profesiinoho spriamuvannia : *dyplomna robota mahistra*. Odesa, 2018. 88 s. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/28722?locale>





3. Motyvatsiia navchalnoi diialnosti studentiv: monohrafiia / O. Vasiuk ta in. Kyiv : Kompynt, 2018. 188 s.

4. Pimenova O. Motyvatsiia do navchannia studentiv v umovakh voiennohoho stanu. Lutsnyi natsionalnyi tekhnichniy universytet. Habitus. Vyp. 46 : Lutsk, 2023. S. 36-39  
<http://habitus.od.ua/journals/2023/47-2023/5.pdf>

5. Marchuk I. The issue of a lecturers self-management in the virtual space socialization. Abstracts Collection of the International Scientific and Practical Conference "Image of Ukraine: Social Political Representations and Linguistic Reflection of Military Realities in foreign and inner media". Odesa, ONU. June 15-16, 2023. Pp. 146-148.

[https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/news/podii/imidzh\\_ukrainy\\_06-11\\_Print.pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/news/podii/imidzh_ukrainy_06-11_Print.pdf)

6. Marchuk I. The issue of intercultural education in the context of academic environment. Scientific Collection «InterConf», (62): with the Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century». Ottawa, Canada. June 18-19. 2021. Rp.115-117. <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/1354>

7. Nahorna N. V. Hotovnist maibutnoho fakhivtsia do informatsiino-upravlinskoi diialnosti v sferi osvity. Problemy ta perspektyvy rozvytku nauky, osvity i tekhnolohii v KhKhI stolitti: zb. tez dop. Mizhnar. nauk.-pr. konf. Izmail, 27 sichnia 2023 r.: u 3 ch. Izmail: TsFEND, 2023. Ch. 1. S 26-27.  
<http://www.economics.in.ua/2023/02/27-1-3.html> (data zvernennia: 22.02.2024).

8. Nahorna N. V. Stratehichne planuvannia v osvitnomu menedzhmenti. Aktualni problemy upravlinnia osvitoiu i navchalnymy zakladamy: zb. nauk. pr. / Elektronne vydannia; za zah. red. V. F. Rusakova, I. M. Zarishniak. Vyp. 4. Vinnytsia: DonNU imeni Vasylia Stusa, 2021. S.95-99.  
<https://japuoinz.donnu.edu.ua/article/view/11230> (data zvernennia: 22.02.2024).

